



تاثیر نظم و انضباط بر یادگیری دانشجویان

فرهاد علی خانی (نویسنده مسئول)^۱، یونس سلحشوری^۲، فرشاد بهارلویی^۳

فرهنگیان شهید آیت، اصفهان farhadalikhani80@gmail.com

فرهنگیان شهید آیت، اصفهان yunes.f14@gmail.com

فرهنگیان شهید آیت، اصفهان farshadbaharlouei@yahoo.com

چکیده

عدم تمایل به نظم پذیری در دانشگاه ها پیامد های منفی گوناگون و فراوانی برای دانشجویان در حیطه های آموزشی ، اجتماعی و خانوادگی در بر دارد. علاقه نداشتن به نظم پذیری حتی در دانشجویانی که دچار مشکلات حاد و نابهنجار نیستند زمینه ی قانون گریزی، خود کم بینی ، و تخلفات بیشتری را در آنان فراهم می آورد. آنچه در جوامع امروز باعث پیشرفت و توسعه خواهد شد یک نظم اجتماعی منسجم و بادوام است. جامعه در دل خود اقشار و احاد مختلف با عقاید متفاوت را جای داده است؛ دانشجویان یکی از این اقشار هستند که نظم و انضباط در میزان یادگیری آن ها مهم و ضروری است؛ استادان در مقام اشخاصی که باید از آگاهی و توانمندی در شناسایی و ایجاد رابطه سازنده با دانشجویان برخوردار باشند یکی از مهمترین عوامل در شکل گیری شخصیت رو به رشد دانشجویان به شمار می روند. این پژوهش تلاش می کند تا رابطه نظم و انضباط دانشجویان را با میزان یادگیری آنها را مورد ارزیابی قرار دهد

واژه های کلیدی

نظم ، دانشجویان ، استادان ، دانشگاه ، آموزش



۱. متن مقاله

نظم به معنای محدود نمودن آزادی فرد نیست بلکه به منظور آن است که رفتار و فعالیت های فرد را معمولاً بر طبق ضابطه ها و معیارهای منطقی و مشخصی درآورد، ضابطه و معیارهایی که هم به سود فرد است و هم به سود جامعه؛ پس باید این نکته را در نظر داشته باشیم که نظم آزادی بی قید و شرط افراد را مشروط می کند تا حدی که این آزادی به حقوق دیگران ضرری وارد نکند و مانع رشد و هدایت خود فرد هم نشود اما باید توجه نمود که این مشروط کردن نباید به آزادی اندیشه و عمل فرد آسیب برساند. توماس هاکسلی که هم زیست‌شناس بود و هم در تعلیم و تربیت صاحب نظر می گوید شاید با ارزش ترین نتیجه تعلیم و تربیت این باشد که توانایی پیدا کنیم تا خود را وا داریم که آنچه را باید انجام داد به موقع انجام دهیم چه بپسندیم و چه نپسندیم این نخستین درسی است که باید آموخته شود و هر قدر که آموزش کسی زود آغاز شود احتمال دستیابی به نتیجه مطلوب بیشتر است.

نظم را نمی توان به صورت مقطعی و یا در یک زمان مشخص ایجاد کرد، بلکه باید در طول زمان در فرد شکل گیرد. چنانچه نظم در اثر تمرین و تکرار در افراد به صورت یک عادت آگاهانه در آید، از ثبات و دوام بیشتری برخوردار خواهد بود. ایجاد هر عادت و رفتار صحیح محتاج تمرین است و نمی توان انتظار داشت با وضع مقررات فوراً آن را به وجود آورد. همچنین پس از آن که منظم بودن به صورت یه ویژگی درونی در آمد برای استمرار آن تمرین و تکرار و تقویت لازم است.

یکی از اصول مهم در منظم بودن این است که فرد از روی اختیار آن را بپذیرد. به عبارت دیگر فرد شخصاً اعمال و رفتار خود را کنترل نموده و تحت نظم و قاعده در آورد و با توجه به آثار و نتایج اعمال خویش اقدام نماید. یک فرد منظم در مراحل مختلف زندگی خویش عاقلانه رفتار می کند و با ارزیابی و تدبیر رفتارهای خود را مدیریت می کند. چنین فردی قادر است عواطف و احساسات خود را کنترل نموده، ارزش های صحیح اخلاقی را بپذیرد، در زندگی جمعی احساس مسئولیت می کند، به حقوق و وظایف خود آشنا است و برنامه زندگی شخصی خود را از لحاظ مسائل مختلفی چون عادات غذایی، استراحت، تفریح، مطالعه و درست تنظیم می کند.

پس انضباط را اینگونه تعریف میکنیم « انضباط یعنی انجام کارهای درست در زمان مناسب و به دلیل موجه» رعایت نظم و انضباط در محیط های آموزشی یکی از مهمترین اهداف تربیتی است و رفتار فعالیت های آموزشی دانشجویان تا حد زیاد بر اساس این پدیده شکل می گیرد (مقدم، ۱۳۶۶؛ هاتون و همکاران، ۱۹۹۰؛ گالووی و راجرز ۱۹۹۴) نظم و انضباط موجب می گردد که فعالیت های دانشجویان با موفقیت انجام گیرد و در نهایت زندگی بانشاط توأم شود و شکوفایی حاصل گردد (مضاهری سیف، ۱۳۷۷؛ افضلی راد، ۱۳۷۷) در دین مبارکه اسلام نیز تاکید بسیاری بر نظم و انضباط شده است تا آن جایی که امام علی علیه السلام پیشوا و مولای شیعیان در بستر شهادت بر رعایت نظم در امور تاکید فرمودند (رشید پور، ۱۳۷۵).

کراولی (۱۹۹۳) نشان داد که دانشجویان هنگامی استادان را در مقام یاور و همراه خود می پذیرند که جنبه های خاصی از روابط استاد شاگردی رعایت شود، رفتاری منعطف داشته باشند و از روش های خشک و غیر قابل انعطاف پرهیز کنند. فرگوسن و هاوتون (۱۹۹۲) دریافته اند که ستایش مشروط از سوی استاد یکی از رفتارهای موثر در علاقه مند کردن دانشجویان به انجام دادن تمرینات آموزشی و درسی است؛ همچنین کلمن و برکویتز (۱۹۹۲) در یک نظرسنجی چنین نتیجه گیری کردند که نگرش پاسخگوی توانمندی در هدایت کلاس و ارائه نظامی موثر و در نهایت مهارت و توانایی در موضوع درسی از ویژگی های مثبت استادان است.



گایل (۱۹۹۱) دریافت که استاد هنگامی می تواند در تعامل خود با دانشجو نتیجه ای موثر کسب کند که نکات زیر را رعایت کند. استاد در اولین گام می باید رفتار دانشجو را به طور دقیق تبیین و مشخص نماید سپس اهداف و انگیزه های بد رفتاری دانشجو را در باید و در گام سوم راهبردهای مناسبی به منظور اصلاح رفتار را عملاً به کار گیرد و در گام چهارم راهبردی تعقیب کننده و متناسب با وضعیت دانشجو در پیش گیرد.

اهداف و فرضیه ها

هدف اصلی مطالعه حاضر بررسی تاثیر نظم و انضباط و یادگیری دانشجویان است. به بیان دیگر در این تحقیق تلاش می شود تا رابطه میان نظم بر یادگیری دانشجویان مشخص گردد؛ این تحقیق مطالعه ای پس رویدادی است دو فرضیه ی زیر مورد آزمون قرار گرفته اند:

(۱) نظم و انضباط دانشجویان با یادگیری آن ها رابطه ی مستقیم و مثبت دارد.

(۲) نظم و انضباط دانشجویان با یادگیری آن ها رابطه ی غیر مستقیم و منفی دارد.

جامعه ی آماری، حجم نمونه، ابزار تحقیق و روش اجرا

جامعه ی آماری در این تحقیق شامل تمام دانشجویان گروه دو در رشته ی آموزش مشاوره ی دانشگاه شهید آیت می شود؛ از این دانشجویان خواسته شد تا به پرسش نامه ای که محقق تدارک دیده پاسخ دهند. این پرسش نامه به صورت پنج گزینه ای و با روش لیکرت تهیه و از ابزار های مشابه ، همانند پرسش نامه ی دکتر سید حسین سلیمی (۱۳۷۹) استفاده شد. نمونه ی این پرسش نامه در ضمیمه ی این مقاله ارائه شده است. این پرسش نامه شامل یازده سوال است که دانشجویان باید به آن ها پاسخ دهند. دانشجویان به دو گروه تقسیم شدند؛ گروه اول دانشجویان با معدل بالاتر از ۱۷ و دانشجویان با معدل پایین تر از ۱۷ در ترم گذشته.

جدول شماره ی (۱)

تعداد	گروه ها
۲۲ نفر	دانشجویان با معدل بالاتر از ۱۷
۱۳ نفر	دانشجویان با معدل پایین تر از ۱۷



گروه ها	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
دانشجویان با					
معدل	۸	۴	۶	۲	۲
بالاتر از ۱۷	۳۶٪/۳	۱۸٪/۱	۲۷٪/۲	۹٪/۱	۹٪/۱
دانشجویان با					
معدل	۲	۳	۲	۴	۲
پایین تر از ۱۷۵	۱۵٪/۳	۲۷٪/۲	۱۵٪/۳	۳۶٪/۳	۱۵٪/۳

نتایج

سرانجام پرسش نامه ها جمع آوری شد. نتایج گویای آن بود دانشجویانی که معدل آن ها بالای ۱۷ بود بیش تر به نظم و انضباط اهمیت می دادند؛ البته نا گفته نماند که دسته ی دوم دانشجویان نیز به نظم و انضباط اهمیت می دادند ولی میزان آن نسبت به دانشجویان گروه اول کمتر بود. طبق نتایج این پژوهش فرضیه ی «نظم و انضباط دانشجویان با میزان یادگیری آن ها رابطه ی مستقیم و مثبت دارد» فرضیه ای صادق است. نظم در یادگیری مفاهیم توسط دانشجویان تأثیری شگفت انگیز دارد که می تواند ذهن دانشجویان را طبقه بندی و آماده برای دریافت مطالب جدید کند؛ هر چه نظم در تحصیل افزایش پیدا کند راه برای موفقیت هموار تر خواهد شد. اگر دانشجویان در دانشگاه نظم و انضباط را رعایت کنند نتیجه آن مسئولیت پذیری آنها خواهد بود. این دانش آموزان با رعایت حقوق تمامی افراد و برخورد های منطقی با مخالفین و احترام متقابل، از عصاره بدست آمده از رعایت رفتار و عمل به آن در سطح دانشگاه و بعد از آن پیاده کردن کاربردی تر در سطح اجتماع رفتار می کنند که می تواند راهگشای بسیاری از مشکلات و کشمکش های موجود در داخل اجتماعات انسانی باشد.

اگر به دانشجویان بی انضباط و یا کم فعال مسئولیتی را بدهیم و اجازه دهیم آن را تجربه کنند قطعاً این دانشجویان از نظر انضباطی بهبودی پیدا خواهند کرد؛ فقط این کار مستلزم فرآیند آزمایش و خطاست.

این مسئولیت ها باید از کوچک شروع شود و پس از آنکه دانشجو از خود قابلیت ایفای مسئولیت را نشان داد مسئولیت های مهم داده شود. دانشجو، با احساس مسئولیت کردن، به بحث و تصمیم گیری و مشارکت در دانشگاه می پردازد که باعث ایجاد فضایی نتیجه بخش می شود و محیط بهتری را برای آموزش فراهم می کند. رابطه نظم و انضباط با مسئولیت پذیری نیز رابطه ای متقابل است.

منابع

شهنی بیلاق، منیژه، روان شناسی برای آموزش، تهران، انتشارات رشد
پارسا، محمد، کاربرد روان شناسی در تدریس، تهران، انتشارات کوثر
قربانی، زهره، دانشگاه علم و صنعت



ناپو، نظم و انضباط در مدرسه

سلیمی، سید حسین، مطالعه ی تاثیر رفتار معلم بر نظم پذیری دانش آموزان در مدرسه رشید پور، مجید، آشنایی با تعلیم و تربیت اسلامی، تهران، انتشارات انجمن اولیا مربیان

پیوست

سوالات پرسشنامه تحقیق

دانشجوی عزیز:

باسلام، پرسشنامه ی زیر به منظور تهیه ی مقاله ای در مورد تاثیر نظم بر یادگیری شما دانشجویان عزیز آماده گردیده است. از شما درخواست می شود با ارائه ی پاسخ های صادقانه ی خود ما را در تهیه ی این پژوهش یاری کنید.

۱_ تا چه حد دوستان شما به نظم و انضباط در دانشگاه اهمیت می دهند؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۲_ تا چه حد با مقررات انضباطی دانشگاه آشنایی دارید؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۳_ به چه میزان استادان شما به دانشجویان احترام می گذارند؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۴_ تا چه حد رفتار استادان شما با دانشجویان، متناسب با شخصیت و توانایی و استعداد آن هاست؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۵_ تا چه حد اعتقادات دینی و انجام فرایض مذهبی توسط دانشجویان، در رعایت انضباط در دانشگاه تاثیر دارد؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۶_ تا چه حد راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان خطاکار، در رفع بی انضباطی آن موثر است؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۷_ تا چه حد سخت گیری دانشگاه در رعایت انضباط نقش دارد؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۸_ تا چه حد بین استادان و دانشجویان و مسئولین دانشگاه در امور انضباطی در دانشگاه تفاهم و هماهنگی وجود دارد؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۹_ تا چه حد در تهیه و تدوین آئین نامه انضباطی دانشگاه از نظرهای دانشجویان استفاده می گردد؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۱۰_ تا چه حد برای حفظ نظم و انضباط در کارهای دانشگاه از دانشجویان استفاده می شود؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم

۱۱_ تا چه حد استادان شما الگوی نظم و انضباط برای شما هستند؟

خیلی زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم